

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudce Faisala Husseiniho a soudkyně Lenky Krupíčkové v právní věci žalobkyně: **T. R.**, zastoupena Organizací pro pomoc uprchlíkům, z. s., se sídlem Poděbradská 173/5, Praha 9, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 7. 2022, č. j. MV-47239-16/OAM-2021, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 18. 7. 2024, č. j. 11 A 52/2022-57,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobkyně požádala o přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti. Žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 7. 2022, č. j. MV-47239-16/OAM-2021, rozhodl, že žalobkyně takovou osobou není.

[2] Žalobkyně je tzv. neobčankou (*nepilsoŋa*) Lotyšska. Tato kategorie osob vznikla v Lotyšsku v důsledku rozpadu Sovětského svazu a znovuoobnovení lotyšské nezávislosti. Jde o osoby ruské národnosti, které se v době existence Sovětského svazu přestěhovaly na území Lotyšska a po roce 1991 zde zůstaly.

[3] Žalobkyně se bránila proti rozhodnutí žalovaného správní žalobou u Městského soudu v Praze. Městský soud řešil otázku, zda jsou neobčané osobami bez státní příslušnosti,

na které se aplikuje Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti (sdělení č. 108/2004 Sb. m. s., dále jen „Úmluva“) a dospěl soud k závěru, že ano.

[4] Městský soud v napadeném rozsudku uvedl, že otázka postavení lotyšských neobčanů ve vztahu k úpravě osob bez státní příslušnosti není nová, přesto však na ní není v českém ani mezinárodním kontextu jednoznačná odpověď. Jasná odpověď nevyplývala ani z analýzy rozhodovací činnosti jiných soudů, o kterou městský soud požádal Oddělení dokumentace a analytiky Nejvyššího správního soudu (dále jen „ODA“ a „analýza ODA“). Městský soud proto přistoupil k posouzení postavení žalobkyně na základě informací, které jsou k dispozici o právní úpravě neobčanů v Lotyšsku, a relevantních mezinárodních dokumentů. Ve svém posouzení se městský soud významně opírá o podrobnou analýzu, kterou provedl Veřejný ochránce práv ve zprávě ze dne 11. 7. 2022, sp. zn. 6252/2021/VOP (dále jen „zpráva VOP“; zpráva dostupná na <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10638>). Městský soud zdůraznil, že jeho závěry považuje za správné, podrobně vyargumentované a zohledňující všechny relevantní zdroje. Městský soud dospěl k závěru, že žalobkyně nespĺňuje podmínky výluky dle čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy. Z dostupných zdrojů totiž vyplývá, že její postavení není srovnatelné s lotyšskými státními příslušníky a status neobčanů navíc nelze považovat za dočasný.

II. Shrnutí kasační stížnosti

[5] Proti rozsudku krajského soudu podal žalovaný (*stěžovatel*) kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[6] Stěžovatel nesouhlasí se závěry městského soudu. Má za to, že právní názor soudu nemá dostatečnou oporu v odůvodnění rozsudku. Materiály, kterých se soud v rámci formulace svého stanoviska dovolává, nesvědčí ve prospěch důvodnosti závěru, k němuž soud ve výsledku svých úvah dospěl, naopak jsou s ním dokonce v rozporu. Sám pod bodem 70 odůvodnění svého rozsudku konstatuje, že si je vědom, že UNHCR, o jehož odborné podklady se v podstatné míře v tomto rozsudku opíral, uvádí, že lotyšské neobčany lze považovat za osoby naplňující podmínky výluky dle čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy, a označuje tento závěr UNHCR za nepřesvědčivý.

[7] Dle názoru stěžovatele došlo rovněž k nesprávnému posouzení právní otázky soudem. V rozsudku soud uzavřel, že žalobkyně naplňuje definici osoby bez státní příslušnosti. Dle názoru stěžovatele je to ale právě soud, kdo krom porovnávání práv poskytovaných občanům a neobčanům Lotyšska nepředkládá přesvědčivou argumentaci pro vyslovení závěr. Je přitom jen logické, že neobčané Lotyšska nedisponují totožným rejstříkem práv, která Lotyšsko garantuje pouze svým občanům. Z dikce čl. 1 odst. 2 písm. (ii) Úmluvy ostatně nevyplývá, jaká míra práv a povinností spojených s občanstvím příslušné země v praxi postačuje pro uplatnění výjimky vyplývající z tohoto ustanovení. Z podkladových materiálů dále nelze dovodit, že by možnost získání lotyšské státní příslušnosti, a tedy i práv odpovídajících tomuto postavení, byla pro neobčany Lotyšska nedostupná. Z individuálního hlediska tak proto lze postavení „neobčana Lotyšska“ vnímat jako potenciálně dočasné, závisející i na míře ochoty k osobní iniciativě současných neobčanů. Nadto ze zprávy VOP, z níž soud vychází, konkrétně z části C.4.8. vyplývá, že důvody, pro něž se řada neobčanů

pokračování

Lotyšska neodhodlala k podstoupení procesu naturalizace vedoucího k získání lotyšské státní příslušnosti, je značnou měrou subjektivního rázu a nelze je tak apriori přičítat Lotyšsku jako státu, má-li být věc hodnocena objektivně. Soud ostatně v této souvislosti pod bodem 66 napadeného rozsudku pouze letmo shrnuje, že počty žádostí neobčanů o občanství jsou obecně z různých důvodů nízké a na příslušnou pasáž zprávy VOP pouze odkazuje.

[8] Stěžovatel se domnívá, že mají-li být obě související úmluvy (tzn. Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti a Úmluva o právním postavení uprchlíků – sdělení č. 208/1993 Sb.; dále jen „Ženevská úmluva“) skutečně vnímány jako sesterské a obsah obou úmluv je veden stejným účelem, pak by k získání statusu osoby bez státní příslušnosti, obdobně jako v případě poživatele mezinárodní ochrany, měly vést okolnosti reálně nasvědčující tomu, že se konkrétní žadatel skutečně nachází v situaci, která takové řešení vyžaduje. Vzaty v úvahu by tak měly být individuální okolnosti každého případu, a to zejména u případů výkladově sporných, kdy se nedostává konkrétnějších vodítek pro formulaci výsledného stanoviska. Právě v takové situaci se dle názoru stěžovatele soud ocitl v nynějším případě, jak sám i v odůvodnění napadeného rozsudku naznačuje (viz např. bod 49 či 51), když si pro účely rozhodování vyžádal analýzu ODA k otázce postoje (zahraniční) literatury a judikatury ke statusu neobčanů Lotyšska ve vztahu k statusu osob bez státní příslušnosti. Sám soud (pod bodem 28) konstatoval, že zákaz překvapivých rozhodnutí platí i pro právní posouzení věci, proto dal stěžovateli možnost se s uvedenou žádostí o analýzu i s analýzou samotnou seznámit a vyjádřit se k nim. Stěžovatel po prostudování analýzy reagoval sdělením, že jeho závěry vyslovené ve správním rozhodnutí nejsou s analýzou ODA v rozporu. Na tomto svém stanovisku trvá. Závěr vyslovený soudem za překvapivý považuje, a to i vzhledem ke konstatování Městského soudu v Praze, uvedenému v předchozím zrušujícím rozsudku ze dne 16. 2. 2022, č. j. 11 A 221/2021-27.

[9] Vysvětlení stěžovatele k důvodům přiznání statusu v případě jiné lotyšské neobčanky přitom soud akceptoval jako neporušující očekávání nynější žadatelky, že v její věci bude rozhodnuto stejně. Stěžovatel ve správním rozhodnutí poukázal na to, že rozhodnutí ve prospěch předchozí žadatelky souviselo s neúplností informací vztahujících se k situaci lotyšských neobčanů. Soud zohlednil, že nešlo o projev dlouhodobé ustálené rozhodovací praxe a zdůraznil zejména fakt, že v nynějším případě žalovaný vycházel z podrobnější znalosti situace neobčanů v Lotyšsku, vycházející z informace Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Nelze tak konstatovat, že by závěry žalovaného neměly dostatečnou oporu ve shromážděných podkladech. Přesto soud, aniž by doplnil dokazování, dospěl na základě nesprávné právní úvahy k závěru zcela opačnému. Takový postup se stěžovateli jeví nejen překvapivým, ale i nesprávným, nepodloženým a nezákonným. Závěrem stěžovatel odkázal na rozsudek Ústavního soudu Lotyšské republiky, podle kterého je kategorie lotyšských neobčanů specifická, ale nelze je považovat za osoby bez státní příslušnosti.

[10] Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[12] Kasační stížnost *není důvodná*.

Nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku

[13] Nejvyšší správní soud se nejdříve zabýval námitkami směřujícími k nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Zabývat se dalšími stížnostními námitkami se totiž může pouze dospěje-li k závěru, že napadené rozhodnutí soudu je přezkoumatelné (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 3. 2005, č. j. 3 As 6/2004-105, č. 617/2005 Sb. NSS).

[14] Stěžovatel namítal, že závěry městského soudu jsou v rozporu s materiály, kterých se v odůvodnění svého rozsudku dovolává, nemají dostatečnou oporu v odůvodnění rozsudky a zároveň jsou nepřesvědčivé.

[15] Dle konstantní judikatury se za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů považuje především takové rozhodnutí, v němž nebyly vypořádány všechny žalobní námitky; dále rozhodnutí, z jehož odůvodnění není zřejmé, proč právní argumentaci účastníka řízení soud považoval za nedůvodnou a proč žalobní námitky považoval za liché, mylné či vyvrácené, rozhodnutí, z něhož není zřejmé, jak byla naplněna zákonná kritéria, případně by nepřezkoumatelnost rozhodnutí byla dána tehdy, pokud by z rozhodnutí nebylo zřejmé, které podklady byly vzaty v úvahu a proč (viz například rozsudky ze dne 28. 8. 2007, č. j. 6 Ads 87/2006-36, č. 1389/2007 Sb. NSS, ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 As 10/2005-298, č. 1119/2007 Sb. NSS, či ze dne 11. 8. 2004, č. j. 5 A 48/2001-47, č. 386/2004 Sb. NSS).

[16] Městský soud ve svém rozsudku pečlivě zdůvodnil svůj právní názor, že žalobkyně je osobou bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy. Vycházel zejména ze srovnání rozsahu práv a povinností neobčanů Lotyšska a lotyšských občanů (viz zejm. body 63 a 64). Kromě toho přihlédl k tomu, že postavení neobčanů nelze považovat za dočasné (viz bod 66 napadeného rozsudku). Odůvodnění rozsudku městského soudu tedy odkazuje na konkrétní skutečnosti plynoucí z dostupných informací o postavení lotyšských neobčanů. Městský soud zároveň srozumitelně vykládá příslušná ustanovení Úmluvy. Z odůvodnění rozsudku jsou jasné úvahy, kterými se městský soud řídil při výkladu těchto ustanovení. Je z něj zřejmé, z jakých podkladů městský soud vycházel a jak je posoudil. Zda je právní názor městského soudu správný, je již otázkou věcného posouzení. Nesouhlas stěžovatele se závěry městského soudu však neznamená, že by napadený rozsudek byl nepřezkoumatelný. Pokud by tomu tak bylo, stěžovatel by ostatně ani nemohl řádně formulovat kasační námitky.

[17] V odůvodnění rozsudku městského soudu nelze vidět ani vnitřní rozpornost, která by plynula z toho, že na jednu stranu se soud při výkladu čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy opírá o materiály Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (dále jen „UNHCR“), zároveň ale neakceptuje závěr UNHCR, že lotyšští neobčané spadají pod uvedenou výjimku. V závěru svého rozsudku městský soud otevřeně přiznává, že ze závěru UNHCR nevycházel, protože UNHCR jej ve svých materiálech nijak blíže nezduodňuje. Nejvyšší správní soud nevidí problém v tom, že v jiné části napadeného rozsudku městský soud odkazuje na výkladové stanovisko UNHCR. Výkladová stanoviska UNHCR sice

pokračování

nejsou pro smluvní státy obou úmluv závaznými právními dokumenty, jejich účelem je však poskytnout vodítko pro interpretaci úmluv, zejména pro orgány veřejné moci. Jsou proto relevantní z hlediska své argumentační přesvědčivosti (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 8. 2024, č. j. 6 Azs 205/2023-21, ze dne 13. 12. 2023, č. j. 2 Azs 263/2023-23, bod 25, nebo ze dne 12. 7. 2024, č. j. 3 Azs 166/2023-29, bod 20).

[18] Naproti tomu zpráva UNHCR o Lotyšsku, ze které ve svém rozhodnutí vychází stěžovatel, (UNHCR, Přehled o zemi – Lotyšsko, únor 2021) je pouze stručným shrnutím informací o situaci uprchlíků, žadatelů o mezinárodní ochranu a osob bez státní příslušnosti v Lotyšsku. UNHCR zde pouze bez dalšího konstatuje, že lotyšští „neobčané“ mohou být považováni za osoby, na které se Úmluva ve smyslu jejího čl. 1 odst. 2 bod (ii) nevztahuje. Zdůvodňuje to však pouze tím, že tito „neobčané“ požívají kromě práva pobývat v Lotyšsku také soubor práv a povinností, které jdou nad rámec toho, co vyžaduje Úmluva. Jak ovšem poukázal i městský soud, tento závěr odporuje obecným zásadám, které UNHCR pro výklad výluky stanovilo ve vztahu k čl. 1E Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků (podle čl. 1E Ženevské úmluvy platí: *Tato úmluva se nevztahuje na osobu, které příslušné úřady země, ve které se usadila, udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti této země*). Dle tohoto výkladu k tomu, aby byla osoba vyloučena podle článku 1E, nestačí, že se jí pouze dostává lepšího zacházení, než jaké stanoví samotná Ženevská úmluva. Rozhodující je, jaká práva jsou s tímto statutem spojená. Vzhledem k téměř totožnému znění obou ustanovení a také vzhledem k tomu, že, jak uvádí i sám stěžovatel, je obě tyto úmluvy třeba považovat za sesterské, je nutné čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy vykládat stejným způsobem jako 1E Ženevské úmluvy.

[19] Svůj závěr ohledně postavení lotyšských neobčanů, který odporuje obecnému výkladu čl. 1E Ženevské úmluvy, resp. čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy, však UNHCR nijak blíže nevysvětluje. Není tak jasné, proč konkrétně podřazuje lotyšské neobčany pod výluky z působnosti Úmluvy. Takový neodůvodněný závěr ovšem nemůže nahradit řádné posouzení aplikace výluky dle čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy. Městský soud tedy nezatížil svůj rozsudek nepřezkoumatelností, pokud závěry UNHCR neakceptoval. Podstatné je, že dostatečně vysvětlil, proč.

Aplikace čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy na lotyšské neobčany

[20] Jádrem kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele se způsobem, jakým městský soud vyložil čl. 1 odst. 2 bod (ii) Úmluvy a aplikoval jej na případ žalobkyně. Podle tohoto ustanovení platí, že Úmluva se nevztahuje *na osoby, které příslušné orgány země, ve které se trvale usídlily, uznaly za osoby mající práva a povinnosti spojené s občanstvím této země*.

[21] Stěžovatel na rozdíl od městského soudu vychází zejména z toho, že rozsah práv, které žalobkyni coby neobčance v Lotyšsku náleží, je větší než rozsah práv garantovaných Úmluvou osobám bez státní příslušnosti. Obdobně i městský soud ve svém předchozím zrušujícím rozsudku 11 A 221/2021-27, poukazoval na to, že neobčané v Lotyšsku požívají určitá práva, která jdou „významně nad rámec požadavků Úmluvy a poskytují svým neobčanům práva a benefity vyšší, než by se jim dostalo v České republice na základě přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti“. Nynější závěry městského soudu však nejsou v rozporu s jeho předchozím rozsudkem. Ve svém předchozím rozsudku městský soud toliko poukázal

na to, že pro přiznání statusu osoby bez státní příslušnosti nestačí, že žalobkyně není státní příslušnicí Lotyšska ani jiného státu (bod 38 rozsudku 11 A 221/2021-27). V tomto předchozím rozsudku ovšem městský soud nevyslovil konkrétní právní názor na otázku, zda žalobkyně spadá pod výjimku z aplikace Úmluvy podle jejího čl. 1 odst. 2 bodu (ii). Nelze proto tvrdit, že by nyní napadený rozsudek městského soudu byl překvapivý nebo rozporný s dříve vysloveným právním názorem. Je současně pravdou, že určitý názor na to, zda lze žalobkyni považovat za osobu bez státní příslušnosti – ve smyslu Úmluvy – městský soud naznačil. Z bodů 39 až 46 rozsudku 11 A 221/2021-27 totiž lze dovozovat, že městský soud byl spíše toho názoru, že na žalobkyni dopadá výjimka dle čl. 1 odst. 2 bodu (ii) Úmluvy. Na druhou stranu je však zřejmé, že v bodě 39 zmíněného rozsudku městský soud příslušné námitky žalobkyně označil za předčasné a je tedy zřejmé, že se k dané záležitosti vyjádřil nad rámec vlastních rozhodovacích důvodů, které se týkaly zejména toho, zda obstálo rozhodnutí stěžovatele ze dne 1. 12. 2021, č. j. MV-47239-5/OAM-2021, jímž stěžovatel zastavil řízení o žalobkynině žádosti dle § 66 odst. 1 písm. g) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. Tyto úvahy tedy neobsahovaly závazný právní názor.

[22] Stěžovateli lze dát v obecné rovině za pravdu, že ze samotné Úmluvy jasně nevyplývá, jaký rozsah práv a povinností spojených s občanstvím příslušné země v praxi postačuje pro uplatnění výjimky dle jejího čl. 1 odst. 2 bodu (ii). Zároveň ale podle Nejvyššího správního soudu z uvedeného ustanovení neplyne, že by na jeho základě bylo možné z působnosti Úmluvy vyloučit osoby, kterým v některé ze smluvních států požívají práva nad rámec těch, která plynou ze statusu osoby bez státní příslušnosti, jak tvrdí stěžovatel.

[23] Ze samotného znění daného ustanovení Úmluvy vyplývá, že pro jeho aplikaci je rozhodující právě to, zda dotčené osoby jsou nositeli práv a povinností spojených s občanstvím (státní příslušností) dané země. Není podstatné, zda jsou nositeli většího rozsahu práv než Úmluva obecně garantuje osobám bez státní příslušnosti. Podstatné naopak je, zda se rozsahem přiznaných práv přibližují k postavení státních občanů.

[24] Se stěžovatelem lze souhlasit v tom, že je logické, že neobčané Lotyšska nedisponují zcela totožnými právy jako jeho občané. Aby se ovšem výjimka dle čl. 1 odst. 2 bodu (ii) mohla uplatnit, je důležité, aby v postavení občanů a osob, které příslušné orgány země, ve které se trvale usídlily, uznaly za osoby mající práva a povinnosti spojené s občanstvím této země, nebyly významné rozdíly.

[25] Ve vztahu ke skutkovým zjištěním týkajícím se práv, která jsou ve vztahu k lotyšským neobčanům omezena, stěžovatel žádné konkrétní námitky nevznáší, respektive stěžovatel žádným relevantním způsobem nevyvrátil skutkové závěry městského soudu. Stěžovatel žádnými relevantními tvrzeními či podklady nezpochybnil závěry, na kterých stojí rozsudek městského soudu, resp. zpráva VOP stran rozdílných práv. Z nich přitom vyplývají významné rozdíly mezi označenými skupinami. Např. lotyšští neobčané nemohou kandidovat do veřejných funkcí a zastávat pozice ve veřejných orgánech; nemají aktivní ani pasivní volební právo a nemohou ani založit politickou stranu, ledaže je v ní přinejmenším stejný počet lotyšských občanů; jsou omezeni také v přístupu k některým profesím v soukromém sektoru; jsou omezeni též ve vlastnickém právu, neboť nemohou v Lotyšsku nabývat pozemky (ač nejen lotyšští občané, ale i občané EU pozemky nabývat mohou); mají odlišný rozsah sociálních práv atp.

pokračování

[26] Stěžovateli se tedy v kasační stížnosti nepodařilo zpochybnit městským soudem dovozený závěr, že velká část výhod, které se obecně pojí s občanstvím určité země, tedy lotyšským neobčanům nenáleží. Mimoto musí Nejvyšší správní soud zdůraznit, že stěžovatel v obdobném případě jiné lotyšské neobčanky status osoby bez státní příslušnosti přiznal. Přitom dostatečně přesvědčivě nevysvětlil, v čem se nynější případ odlišuje. Sám přiznal, že neměl dostatek informací.

[27] K přehodnocení závěrů městského soudu nebylo možné dospět ani na podkladě dalších stížních tvrzení. Není přitom pravdou, že by městský soud stěžovatelem předestřené argumenty zcela ignoroval. Městský soud zohlednil i otázku dočasnosti statusu neobčanů, a to s přihlédnutím k historickým důvodům zakotvení výjimky dle čl. 1 odst. 2 bodu (ii) Úmluvy. Dospěl přitom k závěru, že postavení neobčanů nelze považovat za dočasné. Vycházel z toho, že od obnovení lotyšské nezávislosti uplynula již více než třicetiletá doba, což svědčí o tom, že situace neobčanů není pouze dočasná. Postavení neobčanů pořád není srovnatelné se skupinami, na které se historicky výjimky v Úmluvě a Ženevské úmluvě aplikovaly (část C.4.3 zprávy VOP). Kromě toho městský soud poukázal na to, že počty žádostí neobčanů o občanství jsou obecně z různých důvodů nízké. Stěžovatel v této souvislosti namítá, že ze zprávy VOP, na kterou městský soud odkazuje, plyne, že důvody, pro které neobčané nežádají o udělení státního občanství, jsou ve většině případů subjektivního rázu (část C.4.8 zprávy VOP). To však podle Nejvyššího správního soudu není rozhodné ve vztahu k posouzení otázky dočasnosti statusu neobčanů. To stejné platí i pro stěžovatelem akcentovaný rozsudek Ústavního soudu Lotyšské republiky ([online]. Riga, March 7, 2005, Judgment in the name of the Republic of Latvia [cit. 8. 1. 2022]. Dostupné z https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2004/07/2004-15-0106_Spriedums_ENG.pdf]. který k postavení neobčanů uvedl: „*Po přijetí zákona o neobčanech se objevila nová a dosud neznámá kategorie osob – lotyšští neobčané. Lotyšské neobčany nelze srovnávat s žádným jiným statusem fyzické osoby, který je stanoven v mezinárodních právních aktech, neboť práva stanovená pro neobčany neodpovídají žádnému jinému statusu. Lotyšské neobčany nelze považovat ani za občany, ani za cizince nebo osoby bez státní příslušnosti, ale za osoby se „specifickým právním postavením“*“. To, že lotyšské právo neobčany nepovažuje za osoby bez státní příslušnosti ve smyslu Úmluvy, však není pro tuto věc relevantní. Městský soud se jejich postavením podrobně zabýval a na základě příslušných skutkových zjištění uvedl dostatečně přesvědčivé argumenty, pro které nelze tvrdit, že by lotyšští neobčané byli osobami, které příslušné orgány země, ve které se trvale usídlily, uznaly za osoby mající práva a povinnosti spojené s občanstvím této země. Uvedený závěr se stěžovateli v kasační stížnosti vyvrátit nepodařilo (viz výše). Stěžovatel i zde pouze obecně nesouhlasil s posouzením provedeným městským soudem, nepředložil či netvrdil však nic konkrétního.

[28] Souhrnně lze argumentaci stěžovatele hodnotit jako obecnou polemiku se zcela konkrétními a podloženými závěry městského soudu. Stěžovatel nepředložil podklady, na základě kterých by bylo možné dovodit nesprávnost skutkových či právních závěrů městského soudu. Nejvyšší správní soud přitom nemůže domýšlet argumentaci za stěžovatele. Řízení o kasační stížnosti je totiž ovládáno zásadou dispoziční. Obsah, rozsah a kvalita kasační stížnosti předurčují obsah, rozsah a kvalitu následného soudního rozhodnutí. Je-li tedy kasační stížnost kuse zdůvodněna, je tak předurčen nejen rozsah přezkumné činnosti soudu, ale i obsah rozsudku soudu. Soud není povinen ani oprávněn domýšlet argumenty za stěžovatele. Takovým postupem by přestal být nestranným

rozhodčím sporu, ale přebíral by roli advokáta (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, č. j. 4 As 3/2008 - 78 a rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2012, č. j. 1 Afs 57/2011-95, ze dne 22. 4. 2014, č. j. 2 Ads 21/2014-20, ze dne 27. 10. 2010, č. j. 8 As 22/2009-99, ze dne 18. 6. 2008, č. j. 7 Afs 39/2007-46, ze dne 17. 12. 2008, č. j. 7 As 17/2008-60, či usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 1. 2020, sp. zn. II. ÚS 875/20, ze dne 14. 9. 2021, sp. zn. I. ÚS 776/21).

[29] Lze tedy uzavřít, že v nyní posuzované však stěžovatel v kasační stížnosti dostatečně nevyvrátil skutkové závěry městského soudu, a v závislosti na tom ani jeho závěry právní. Nejvyššímu správnímu soudu proto v tomto (značně specifickém) případě nezbylo než kasační stížnost zamítnout. Zároveň tím ale, jak již bylo naznačeno, nepředjímá výsledky jiných případných obdobných řízení, resp. že stěžovatel nemůže v jiných případech snést dostatek skutkových zjištění a z toho plynoucích právních závěrů, které umožní jiné výsledné rozhodnutí. Prozatím se však v jistém smyslu pouze opakoval shora vzpomínaný případ jiné lotyšské neobčanky, u něhož sám stěžovatel přiznal, že neměl dostatek informací (viz bod [26]).

IV. Závěr a náklady řízení

[30] Nejvyšší správní soud se z výše uvedených důvodů neztotožnil s kasačními námitkami stěžovatele a neshledal ani vadu, ke které by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Kasační stížnost proto zamítl podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.

[31] O náhradě nákladů řízení kasační soud rozhodl podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch a nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně se ke kasační stížnosti nevyjádřila, ani nedoložila, že by jí vznikly jakékoli náklady řízení.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. prosince 2024

Tomáš Foltas
předseda senátu